

Nr 93.

Af herr **Nydal**, om ändring af § 18 i lagen om val till Riksdagen.

Med anledning af de talrika och belysande erfarenheter, som redan vunnits vid val till Riksdagen, landstingen och stadsfullmäktige enligt det nyss införda proportionella valsättet, vill det synas mig, att detta valsätt icke till fullo medfört de därmed åsyftade fördelarna, emedan valkretsarna i allmänhet icke varit så folkrika och haft rätt att utse så många ombud, att de olika meningsgrupperna vid valen kunnat komma till den rätt, som lagstiftaren afsett att meddela dem. En ändring i bestämmelserna om valkretsindelningen, som gör såväl kretsarna som antalet af deras ombud större, synes mig därför vara af behovet påkallad.

Mest trängande torde behovet vara af en ändrad kretsindelning för val till Andra kammaren. De nuvarande, i vallagens § 18 uppräknade valkretsarna äro som bekant femtiosex med ett antal riksdagsmän, som växla mellan tre och sju.

Vid en ändrad indelning skulle det lägsta antal valkretsar, som riksdagsordningens nuvarande lydelse medgifver, uppgå till 27. Städerna Stockholm, Göteborg och Malmö finge då hvar för sig utgöra en valkrets, och för öfrigt skulle hvarje län bilda en särskild krets. Men framför allt i de nordliga, vidsträckta och glest bebodda delarna af vårt land med deras bristfälliga samfärdsel kunde en sådan indelning medföra den svåra olägenheten, att valmännen inom skilda delar af ett stort län saknade beröring med hvarandra och kännedom om lämpliga likasinnade kandidater i olika delar af länskretsen. För att undvika denna väsentliga olägenhet blir det oundgängligt att framgent dela de vidsträcktaste länen i två valkretsar, men ej flere. Utöfver hvad grundlagen stadgar om frånskiljande af större städer till egna kretsar torde det däremot icke vara nödvändigt att indela de folkrikaste länen i särskilda valkretsar. Lämnas dessa odelade, blefve den folkrikaste kretsen i Malmöhus läns landstingsområde med 15 riksdagsmän enligt nyaste folkmängds-

uppgifter, hvarefter borde följa Stockholms stad med 14 riksdagsmän. Å andra sidan skulle Gottlands län och fyra norrländska valkretsar med stor vidd och liten folkmängd bibehålla sitt nuvarande antal af 3 riksdagsmän.

Jag har sålunda tänkt mig, att delning skulle ske i de åtta län, som innefatta ett område af minst 125 kvadratnymil. Dessa län äro Älfsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Kalmar län, som bildar två landstingsområden och dessutom är så långsträckt, att valmännen i dess yttersta delar hafva ringa eller ingen beröring med hvarandra, borde äfven framgent behålla sin indelning i två valkretsar. Öfriga län borde däremot samtliga lämnas odelade, med undantag för Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, där de folkrika städerna Malmö och Göteborg enligt grundlagens bud förblefve afskilda till egna valkretsar.

På grund af det nu anförda föreslår jag alltså,

att Riksdagen för sin del ville besluta följande ändrade lydelse af § 18 i lagen om val till Riksdagen:

För valen till Andra kammaren indelas riket i trettiosex valkretsar, nämligen:

1. Stockholms stad;
2. Stockholms län;
3. Uppsala län;
4. Södermanlands län;
5. Östergötlands län;
6. Jönköpings län;
7. Kronobergs län;
8. Kalmar läns norra valkrets, innefattande länets norra landstingsområde;
9. Kalmar läns södra valkrets, innefattande länets södra landstingsområde;
10. Gottlands län;
11. Blekinge län;
12. Kristianstads län;
13. Malmöhus läns valkrets, innefattande länets landstingsområde;
14. Malmö stad;
15. Hallands län;
16. Göteborgs och Bohus läns valkrets, innefattande länets landstingsområde;

17. Göteborgs stad;
18. Älfsborgs läns södra valkrets, innefattande Ås, Kinds, Redvägs, Marks, Vedens och Bollebygds härad samt städerna Borås och Ulricehamn;
19. Älfsborgs läns norra valkrets, innefattande återstoden af länet;
20. Skaraborgs län;
21. Värmlands läns västra valkrets, innefattande Grums, Gillbergs, Näs, Nordmarks och Jösse härad äfvensom Arvika stad;
22. Värmlands läns östra valkrets, innefattande återstoden af länet;
23. Örebro län;
24. Västmanlands län;
25. Kopparbergs läns östra valkrets, innefattande Folkare härad, Hedemora tingslag och Falu domsagas norra och södra samt Västerbergslags tingslag äfvensom städerna Falun, Hedemora och Säter;
26. Kopparbergs läns västra valkrets, innefattande återstoden af länet;
27. Gästriklands valkrets, innefattande Gästriklands östra och Gästriklands västra tingslag samt Gäfle stad;
28. Hälsinglands valkrets, innefattande återstoden af länet;
29. Medelpads valkrets, innefattande Selångers, Tuna, Torps, Njurunda, Sköns, Indals och Ljustorps tingslag samt Sundsvalls stad;
30. Ångermanlands valkrets, innefattande återstoden af länet;
31. Jämtlands läns södra valkrets, innefattande Svegs, Hede, Bergs, Ragunda samt Refsunds, Brunflo och Näs tingslag äfvensom Östersunds stad;
32. Jämtlands läns norra valkrets, innefattande återstoden af länet;
33. Västerbottens läns södra valkrets, innefattande Nordmalings och Bjurholms, Umeå, Degerfors, Lycksele lappmarks och Åsele lappmarks tingslag samt Umeå stad;

34. Västerbottens läns norra valkrets, innefattande återstoden af länet;

35. Norrbottens läns södra valkrets, innefattande Piteå, Älfsby, Arvidsjaur's lappmarks, Arjeplogs lappmarks, Neder-Luleå, Öfver-Luleå samt Jockmocks lappmarks tingslag äfvensom Piteå och Luleå städer;

36. Norrbottens läns norra valkrets, innefattande återstoden af länet.

Om remiss till konstitutionsutskottet anhålles.

Stockholm den 25 januari 1912.

Joh. Nydal.

Nr 94.

Af herr **Nydal**, om ändring af 2 § i förordningen om landsting.

På samma grunder, som jag anført i en motion om ändrad kretsindelning för val till Andra kammaren, synes det mig, att det proportionella valsättet vid val af landstingsmän icke till fullo medfört de därmed afsedda fördelar, emedan valkretsarna tilltagits åtskilligt mindre än lämpligt varit. En ändring af bestämmelserna om dessa valkretsars bildande i syfte att göra dem åtskilligt större synes mig därför önskvärd.

Enklast vore därvid att låta hvarje domsaga på landet utgöra en valkrets, medan samtliga städer inom ett landstingsområde finge bilda en krets. Men en sådan förändring torde synas de flesta alltför vidtgående och medföra alltför stora rubbningar i nu gällande bestämmelser. Med närmare anslutning till dessa torde det därför finnas nödigt att dela de folkrikaste och de vidsträcktaste domsagorna i två valkretsar